

NOORDJE FIETST

Stadsdeel Amsterdam-Noord /// Fietsroute van ±5 kilometer (1,5 uur)

Verkrijgbaar in deze reeks:

NOORDJE FIETST

- Fietsen langs monumentale bomen
- Ecologische fietsroute door Noord
- Ontdek de Waterlandse Zeedijk
- Ontdek het mooiste van Noord
- Fietsen langs historische boerderijen

NOORDJE LOOPT

- Over de Nieuwendammerdijk en door
Tuindorp Nieuwendam

Voor meer informatie over de Noordelijke IJ-oever kunt u bellen met de afdeling publieksvoorlichting, 020 - 634 94 52.
Of kijk op www.noord.amsterdam.nl of www.ndsm.nl

Voor meer informatie over Overhoeks en de Buiksloterham kunt u bellen met projectbureau Noordwaarts, 020 - 630 63 00.
Of kijk op www.noordwaarts.nl en www.overhoeks.nl

xxx Noordje

Uitgave 2006, stadsdeel Amsterdam-Noord en projectbureau Noordwaarts concept & vormgeving durchhabel.nl tekst Barbara Bulten e.a.

Ontdek de Noordelijke IJ-oever

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Amsterdam-Noord

Amsterdam-Noord

Ontdek de Noordelijke IJ-oever

"Architectuur, scheepsbouw, cultuur, horeca, mooi uitzicht over het IJ. Het is allemaal te ontdekken aan de Noordelijke IJ-oever. Van oudsher staat het gebied bekend om zijn bedrijvigheid aan het IJ. Nog steeds vind je er scheepswerven, fabrieken en opslagplaatsen die de sfeer van vroeger uitademen. Maar het is ook een broedplek voor kunstenaars, mensen uit de film en tv-wereld en andere creatievelingen.

En straks kun je hier bijvoorbeeld naar het filmmuseum, wandelen in het groene oeverpark en wonen in prachtige onder architectuur gebouwde appartementen met uitzicht over het water!

Deze fietstocht neemt je mee langs oude cafeetjes, kunstwerken, monumenten, historische plekken en architectonische hoogstandjes. Laat je verbazen door de Noordelijke IJ-oever."

xxx Noordje

→ NOORDJES TIP 01:

Bij het Ponthuys ga ik graag ontbijten met koffie en een vers croissantje op hun zonnige terras. Ook een heerlijke plek voor een borrel of diner in de avondzon.

De route

01 Café Het Ponthuys

Het pont- of veerhuys stamt uit 1928. Het deed dienst als onderkomen voor personeel van de veerdiensten. Het gebouw is een sobere variant van de Amsterdamse School-stijl en is gebouwd door Publieke Werken van Amsterdam. De architect is onbekend. Sinds 2002 zit hier café Het Ponthuys met een van de meest enerverende terrassen van Amsterdam.

02 Restaurant het Tolhuis

In 1662 werd een trekvaart gegraven, de Buikslotervaart, richting Buiksloot. Langs deze vaart werd een weg aangelegd. Amsterdam bekostigde de weg en de vaart naar het IJ en begon met tolheffing. Zo ontstond het tolhuis. In 1859 ontwierp stadsarchitect W. Springer het huidige Tolhuis, waar nu een restaurant in zit.

03 Buiksloterweg

Van 1409 tot 1795 werd de omgeving van de Buiksloterweg als galgenveld gebruikt. De lijken van criminelen die op de Dam en de Nieuwmarkt waren geëxecuteerd, werden per boot over het IJ gebracht. In de zeventiende eeuw werd een speciale put gemetseld, voorzien van drie zuilen, waaraan goed zichtbaar, de lichamen kwamen te hangen. Als eindelijk het touw van de strop was verteerd, viel het lijk in de put. Het galgenveld fungeerde als macabere waarschuwing voor scheepslieden en andere nieuwkomers die Amsterdam vanaf het IJ naderden.

04 Shellterrein met de toren 'Overhoeks'

Het gebied waar nu Shell huist, werd in de negentiende eeuw ingepolderd voor de landbouw. In 1905 verhuurde de gemeente Amsterdam, die industrie aan de noordkant van het IJ wilde, het terrein aan de Dordtsche, die in 1911 werd opgenomen in de Koninklijke Shell Groep. Het Shellterrein is tot op heden niet toegankelijk voor publiek.

De Tolhuistuin behoort vanaf ongeveer 1940 bij het Shellterrein. Begin 2008 zal de Tolhuistuin, nu nog van Shell, worden overgedragen aan de Gemeente. Vanaf dat moment wordt het park voor iedereen toegankelijk. De leeggekomen gebouwen, waaronder het bedrijfsrestaurant aan het IJ, krijgen nieuwe, levendige, functies.

Het huidige bedrijfsterrein verandert de komende jaren in een plek om te wonen, te werken, te bezoeken, uit te gaan en te recreëren. De nieuwe naam voor het gebied is Overhoeks, genoemd naar de markante toren. Hier bouwt Amsterdam zo'n 2.200 woningen, stedelijke voorzieningen waaronder het Filmmuseum, hotels, restaurants en cafés. Aan de zonzijde van het IJ komt straks een aantrekkelijk stadspark: het Oeverpark. Hiervoor is in 2006 een strook van zo'n 800 meter land aangelegd. Hoogbouw biedt straks een bijzonder uitzicht op de stad en omgeving. De eerste woningen zijn ontworpen door architecten van naam: Jo Coenen, Mecanoo, Alvaro Siza, Tony Fretton, Baneke Van der Hoeven en Geurst&Schulze. De eerste paal gaat in 2007 de grond in. Wonen kan vanaf 2009.

De toren Overhoeks uit 1971 is ontworpen door A. Staal. Het gebouw dankt zijn naam aan de plaatsing ten opzichte van de

.04 Overhoeks

IJ-oever. Bovenop zit een gestileerde kroon met daaromheen een vierkant met uitgespaarde schelpenvormen die verwijzen naar het concernlogo. De toren Overhoeks en het Groot Laboratorium blijven staan, als boegbeelden van het verleden en een nieuw heden.

Het Filmmuseum zal eind 2009 haar deuren openen op Overhoeks met een nieuw gebouw waarin films en exposities bekeken kunnen worden. Het gebied moet in 2016 volledig gereed zijn.

.05 Politiepost Buiksloterweg

Dit pand werd in 1915 – 1918 ontworpen door de Dienst Publieke Werken. Het vormde indertijd de eerste politiepost in Noord en bood onderdak aan de gemeentepolitie en later de waterpolitie. Het gebouw is met hout bekleed en bestaat uit twee in elkaar geschoven vierkanten met tentdaken. In vergelijking met Het Ponthuys is hier sprake van een meer flamboyante variant van de Amsterdamse School-stijl. Tegenwoordig is het een particulier woonhuis.

.06 Café Ot & Sien

Dit gemoedelijke kroegje aan de Buiksloterweg 27 is genoemd naar de kleuters uit het beroemde boek 'Ot en Sien'. Voor deze kinderen bestond het leven uit plezier en geborgenheid. En dat is precies wat ook de sfeer in dit café bepaalt. Probeer eens een van de speciale biertjes met namen als 'Johnny', 'Mary' en 'Nelis', van de Amsterdamse brouwerij De Prael.

 .04 Filmmuseum

 .06 Café Ot & Sien

● .10 De Groene Draeck

→ NOORDJES TIP 02:

Op zoek naar een oud kastje of een aanvulling op het servies van je oma? Ga dan eens snuffelen bij kringloopwinkel De Lokatie aan de Distelweg 85. Een aanrader voor wie van struinen houdt!

● .07 Van der Pekbuurt

De industrie in de nieuwe polder langs het IJ trok voornamelijk arbeiders naar Noord. Zo ontstonden aan het begin van de twintigste eeuw de beroemde tuindorpen. Onder het motto 'groen voor iedere arbeider' verzezen kleine zelfvoorzienende, dorpsachtige laagbouwkeren met voor iedereen een eigen voor- en achtertuin. Tussen 1917 en 1923 bouwde J.E. van der Pek in opdracht van de Woningdienst 1468 woningen.

Vroeger was de Van der Pekstraat een drukke verkeersader richting pont. De komst van de IJ-tunnel maakte hier eind jaren zestig een eind aan.

● .08 NTC

Shell bouwt op dit moment een nieuwe bedrijfslocatie: het New Technology Centre aan de Grasweg. In dit NTC brengt Shell haar onderzoeks- en kantoorfuncties samen. Er wordt ondermeer onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van schonere brandstof. Het complex zal bestaan uit vijf vleugels loodrecht op het IJ, die met elkaar verbonden zijn door een glazen ruggegraat. In 2007 gaat het NTC in bedrijf.

● .09 Buiksloterham

Wie door het bedrijventerrein Buiksloterham fietst, ziet het direct: dit is geen doorsnee gebied. De helft van de bedrijven heeft zich hier in de afgelopen drie jaar nieuw gevestigd. Waar de traditionele industrie eens overheerste, is door de komst van kleinschalige bedrijven, zoals media, nautische- en creatieve bedrijven, een heel andere sfeer ontstaan. Ook in de toekomst wordt dit geen volledig gereguleerd gebied. Woningen zullen over enkele jaren worden toegevoegd en juist door deze menging en het rommelige karakter, is de Buiksloterham straks een uniek woon/werkgebied binnen het Amsterdamse palet.

● .10 De Groene Draeck

Bedrijfsverzamelgebouw De Groene Draeck ligt op het terrein van de vroegere scheepswerf De Vries Lentsch. Tot de liquidatie in 1970 verlieten met regelmaat diverse schepen de helling. Het gebouw is vernoemd naar het beroemde koninklijke jachtzeilschip dat op deze werf van stapel liep. Het schip is nog steeds in bezit van de koninklijke familie.

● .11 De Knoop van André Volten

Kunstenaar André Volten (1925-2002) leerde zijn vak op de scheepswerf van de Nederlandse Dok- en Scheepsbouwmaatschappij in Noord (NDSM). Van 1954 tot 1957 werkte hij daar als lasser. Als er tijd was ging hij voor zichzelf experimenteren op de scheepswerf. Volten vestigde zich in 1950 in het industriegebied Buiksloterham, aan de Asterdwarweg (zie punt 12), waar hij tot zijn dood woonde en werkte.

● .11 André Volten

● .12 Het laatste pand van Asterdorp

Rechts van de Distelweg op de Asterdwarsweg nummer 10 staat een rechthoekig, witgeschilderd gebouw van twee verdiepingen. Dit was ooit de toegangspoort tot het Asterdorp. Het uit 1926 daterende woonoord, ontworpen door J.H. Mulder, bood plaats aan zo'n honderd moeilijke gezinnen die onder toezicht van de overheid moesten leren hoe goed te wonen. Om de wijk stond een 2.2 m hoge muur.

Aan het begin van de oorlog werd het dorp ontruimd om onderdak te bieden voor vluchtelingen uit het gebombardeerde Rotterdam. In 1942 werden in het Asterdorp Duits-joodse families gevangen gezet die in 1943 werd weggevoerd. Na de oorlog werd het complex nog een tijd bewoond om de acute woningnood te lenigen, tot het in 1955 werd gesloopt. Wat rest is de poortwoning waarin kunstenaar André Volten (zie punt 11) zijn woonhuis en atelier had.

● .13 Disteldorp

In 1917 besloot de gemeenteraad om hier 478 semi-permanente noodwoningen te bouwen. Het ontwerp is van B.T Boeyinga die ook tekende voor het bijna identieke Vogeldorp aan de andere kant van het Noordhollandsch kanaal. Het was de bedoeling

dat de huizen een levensduur hadden van zo'n 35 jaar, maar in 2001/2002 is de wijk volledig gerenoveerd.

Centrum van het uiteindelijk 224 woningen tellende dorp is het Distelplein, waaraan drie winkelpanden en een administratiegebouw liggen. De entree tot het dorp wordt geaccentueerd door de houten poortgebouwen.

● .14 Ons Huis

Tussen 1922 en 1925 ontwierp de Dienst Publieke Werken in opdracht van de gemeente twee aaneengesloten panden gebouwd in de Amsterdamse School-stijl, bedoeld als schoolgebouwen. De gebouwen zijn niet identiek, maar wel nauw verwant. Vooral het lijnenspel in de gevels en de goede detaillering zijn interessant. Mogelijk wordt dit gebouw in de nabije toekomst geclassificeerd als monument.

● .15 Eurotwin

Aan de Papaverweg verscheen in 1994 een van de eerste bedrijfsverzamelgebouwen, van de architecten Claus en Kaan. Het met Canadees cederhout beklede gebouw bestaat uit twee hoge torens, met daaraan gekoppeld een lage reeks werkplaatsen dwars op de Papaverweg.

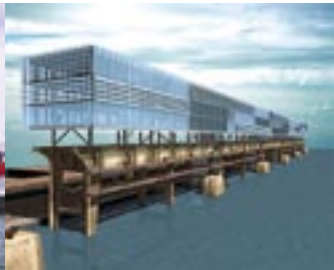
● .16 Atatürk-monument

Een witgepleisterd abstract geometrisch kunstwerk herinnert aan de plek waar in 1966 de eerste Turkse gastarbeiders in Amsterdam werden verwelkomd. In de volksmond heette het woonoord al snel 'Turkendorp'. Tussen 1966 en 1978 woonden de gastarbeiders in withouten barakken. Het dorp is de bakermat van de huidige Turkse gemeenschap in Amsterdam. Van de wijk is niets meer over. In de jaren tachtig is er sociale woningbouw verzeen. Wat rest is de straatnaam Atatürk en het monument.

→ NOORDJES TIP 03:

Brug met uitzicht op de Graansilo's
Vanaf deze brug over Zijkanaal I heb je een riant uitzicht op de Betonnen Graansilo uit 1952, de oorspronkelijke Stenen Graansilo uit 1896 en de nieuwe Silodam uit 2002, ontworpen door architectenbureau MVRDV.

● .19 Het Kraanspoor

➔ **NOORDJES TIP 04:**

Een van de mooiste terrassen van Amsterdam, met schitterend uitzicht op het IJ: De IJ-kantine. En regelmatig is er ook live muziek. Dan wil ik niet meer weg!

● .17 NDSM-werf

Zestig jaar lang heeft de scheepsbouwindustrie in Noord standgehouden. In de jaren twintig van de vorige eeuw werd een nieuwe werf aan de noordzijde van het IJ noodzakelijk vanwege de toenemende lengte van de moderne schepen. In de economisch moeilijke jaren zeventig vonden enorme reorganisaties plaats in de Nederlandse scheepsbouw. Besloten werd om de NDSM in 1978 te splitsen. De reparatieafdeling werd ondergebracht bij de Amsterdamse Droogdok Maatschappij (ADM), de scheeps-bouwactiviteiten werden afgeslankt en gingen NSM heten. In 1984 viel definitief het doek voor de NSM, enkele jaren later ook voor de ADM.

Ruimte is er nog steeds op de voormalige NDSM-werf, alleen is de scheepswerf veranderd in een cultuurwerf. De komende jaren heeft deze locatie de functie van broedplaats voor kunstenaars en culturele ondernemers. Een van de vele initiatieven is van Kinetisch Noord. In hun 'kunststad' zijn ateliers gecreëerd die door de kunstenaars zelf worden afgebouwd. Er wordt gestreefd een zo gevarieerd mogelijk publiek aan te trekken voor kunst en cultuur.

Naast culturele activiteiten gaat het tweëndertig hectare grote terrein straks ook plaats bieden aan woningen en bedrijven. Ook mediagerelateerde bedrijven vinden hier een inspirerende plek. De oude timmerwerkplaats uit 1926 wordt eind 2006 in gebruik genomen als hoofdkantoor van MTV Networks Benelux. Dit is de eerste aanzet voor de Mediawharf, zoals dit deel van de werf ook wel wordt genoemd. Wonen kan hier inmiddels ook. In de fel gekleurde omgebouwde scheepscontainers ten noorden van de Oslofjordweg, wonen al bijna 400 studenten. Op de kruising van de Ondinaweg en de Van Riemsdijkweg vertrekt eens in het half uur een pont voor fietsers en voetgangers naar het Centraal Station. Vanaf 2007 zal de pont tijdens de spits steeds vaker gaan varen.

● .18 Baanderij

Het gebouw uit 1957, voor ingewijden 'het gebouw Kersten' (naar de chef die daar ooit de baas was), bezat op de begane grond een werkplaats en op de eerste verdieping een kantine en kantoren voor de tekenaars van de NDSM.

De belangenvereniging van Baanloze Scheepsbouwers nam De Baanderij in 1985 in gebruik als verenigingsgebouw met een werkplaats. De vereniging is inmiddels elders in het gebied onder gebracht. In de Baanderij is nu de IJ-kantine gevestigd (zie tip 4). Op de verdieping zitten een reclamebureau en een architectenbureau.

● .19 Het Kraanspoor

Boegbeeld van het gehele gebied is het betonnen rudiment waarop eens het Kraanspoor van de NDSM gevestigd was. De oorspronkelijke onderbouw stamt uit de jaren vijftig en is van J.D. Postma, die ook De Baanderij en de lashal en gieterij van de NDSM ontwierp. Op het Kraanspoor verrijst in drie lagen een kantoorgebouw, waarvan het glazen volume boven de bestaande constructie zweeft. Hierin zal medio 2007 IdtV zich vestigen met kantoren en studio's.